

FACTORS AFFECTING THE PREFERENCE OF THE BAGLAMA INSTRUMENT IN STATE CONSERVATORIES

Nadir Kara*¹
Ünal İmİK**

* Müzik Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı

** Prof. Dr., İnönü Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Müzik Bölümü

Abstract

The baglama, one of the most important instruments of Turkish folk music, is a very ancient instrument identified with the Turkish nation, one of the oldest societies in history. This instrument has evolved both physically and in terms of performance throughout history and reached its current form, and after this long process, it has taken its place in higher education institutions, which is its rightful place. It was aimed to examine the various reasons for the preference of individuals studying as students in State Conservatories, one of these institutions, towards the baglama instrument, with their positive and negative aspects. The research exhibits a descriptive structure and serves a purpose to determine the situation. In the research process, digital and written sources were scanned in order to obtain information on the subject, then personal interview and survey techniques were applied to the State Conservatory students who chose the baglama instrument, and quantitative and qualitative findings on the subject were obtained and evaluated. If we list some of the research results, we can say that the usage area and job opportunities of the bağlama instrument are wide, that the bağlama instrument is not difficult to obtain in Turkey, and that getting to know the instrument before undergraduate education is quite effective in choosing an individual professional instrument.

Keywords: Bağlama, Turkish Folk Music, Individual Instrument, Conservatory.

DEVLET KONSERVATUVARLARINDA BAĞLAMA ÇALGISININ TERCİH SEBEBİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Özet

Türk halk müziğinin en önemli çalgılarından biri olan bağlama tarihin en eski toplumlarından biri olan Türk ulusuyla özdeşleşmiş çok kadim bir çalgıdır. Bu çalgı tarih boyunca gerek fiziksel gerekse icrasal anlamda birçok evrim geçirerek şu anki formuna ulaşmış ve bu uzun sürecin ardından hak ettiği konum olan yükseköğretim kurumlarında yerini almıştır. Bu kurumlardan biri olan Devlet Konservatuvarlarında öğrenci olarak eğitim alan bireylerin bağlama çalgısına yönelik çeşitli tercih sebepleri olumlu ve olumsuz yönleri ile incelenmek istenmiştir. Araştırma betimsel bir yapı sergilemekte ve durum tespiti yapmaya yönelik bir amaca hizmet etmektedir. Araştırma sürecinde konuya yönelik bilgiler elde edilmesi amacıyla dijital ve yazılı kaynaklar taranmış daha sonra bağlama çalgısını seçmiş olan Devlet Konservatuvarı öğrencilerine kişisel görüşme ve anket teknikleri uygulayarak konuya yönelik nicel ve nitel bulgular elde edilip, değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarının bazıları sıralanacak olursa bağlama çalgısının kullanım sahası ve iş olanaklarının geniş olduğu, bağlama çalgısının Türkiye şartlarında temin edilmesi zor olmayan bir çalgı aleti olduğu, çalgıyı lisans eğitimi öncesinde tanıma durumunun bireysel meslek çalgısı seçiminde oldukça etkili olduğu sonuçlarımızdan bazılarıdır.

Anahtar kelimeler: Bağlama, Türk Halk Müziği, Bireysel çalgı, Konservatuvar.

1. Giriş

Halk müziği, belirli bir coğrafyada yaşayan toplulukların duygusal, düşünsel ve kültürel dünyalarını ifade eden, halk tarafından benimsenmiş ve kuşaktan kuşağa aktarılan müzik türüdür. Bu tür, o toplumun kültürünü ve yaşam biçimini yansıtarak, halkın kolektif belleğini oluşturur. Türk Halk Müziği de, kendine özgü melodik ve ritmik yapıların, kullanılan enstrümanların ve kültürel tavırların bir araya gelerek, Türk halkının binlerce yıllık duygusal ve düşünsel birikimini aktaran bir müzik geleneğidir. Bu bağlamda, Türk Halk Müziği, halkın ruhunu ve kültürünü en derin biçimde ifade eden, zaman içinde değişim göstererek halkın ortak değerleriyle şekillenen bir müzik biçimi olarak tanımlanabilir.

Türk halk müziğine ilişkin ilgili alan yazında farklı tanımlar yer almaktadır. Uluslararası Halk Müziği Kurulu'na göre halk müziği, halk arasında sözlü olarak yayılan ve yazılı kaynaklarda (notalarda) yer almayan, dolayısıyla

¹ Sorumlu Yazar E-Mail: nadirmail@hotmail.com / Doi: 10.22252/ijca.1599143

bu kaynaklardan öğrenilmeyen bir müzik türüdür. Bunun yanı sıra, halkın yaratıp geliştirdiği, bazen sözlü bazen sözsüz, hatta bazen de çalgı aleti kullanılmadan icra edilen anonim müzik eserlerini kapsamaktadır. Bu müzikler, bestecisinin kim olduğu belirli olmayan, halk kültürünün ortak bir ürünü olarak ortaya çıkar ve halkın kültürel mirasının önemli örneklerinden biri olarak değerlendirilir. (Taraç, 1988, s. 2)

İmik'e göre, Türk halk müziği, geçmişten günümüze kadar evrensel anlamda yapılmış olan çeşitli halk müziği tanımlarını temel almakla birlikte, bu tanımlara ek olarak Anadolu insanının sosyo-kültürel yaşam biçimiyle paralel bir şekilde gelişerek kendine özgü karakteristik özellikler kazanmıştır. Bu özellikler arasında şive, usul, ezgisel yapı, üslup ve tavır ile kullanılan çalgılar gibi unsurlar yer alır ve Türk halk müziğinin ulusal kimliğini belirler. Ayrıca, Türk halk müziği, Anadolu halkının doğumdan ölüme kadar yaşadığı her türlü sosyal ve kültürel olayı, duygusal ve düşünsel süreçleri müzik aracılığıyla ifade eden bir yapıdadır. Bu yönüyle Türk halk müziği, toplumun yaşamının derin izlerini taşıyan bir sanat biçimi olarak kendini ortaya koymaktadır. (İmik, 2020, s. 2).

Türk halk müziğimizin ifade edildiği temel araçlar hiç şüphesiz insan sesi ve çalgı aletleridir. Enstrümanlar var oldukları günden bugüne kadar dış görünüş, teknik özellikleri, kullanım sahası yaşanan coğrafyaya göre sürekli değişime uğrayarak gelişimini sürdürmektedir.

Türk halk müziğinde kullanılan çalgıların belirli değişkenliklerine göre sınıflandırılması aşağıda ifade ettiğimiz gibi kabul görmüştür.

Tezeneli- Mızraplı Çalgılar

- Bağlama / Tahta kapaklı
- Tar / Deri kapaklı

Yaylı Çalgılar

- Kabak Kemane / Deri kapaklı
- Karadeniz Kemençesi / Tahta kapaklı

A. Nefesli Çalgılar

Bu çalgılar kendi arasında iki bölüme ayrılmaktadır. Bunlar direkt üfleli ve hava depolu olarak iki bölümde incelenmektedir. Direkt üfleli çalgılar ise dilli, dilsiz ve kamışlı olarak üç bölüme ayrılmakta, hava depolu çalgılar ise direk üflenip icra edilmediği için bu isimli anılmakta ve bu gruba sadece tulum örnek gösterilmekte.

Direkt Üfleli

- Kaval, Çifte, Çimon / *Dilli*
- Zurna, Mey, Sipsi, Çığırtma, Çifte Kaval / *Kamışlı*

Hava Depolu

- Tulum

B. Ritimli Çalgılar

Ritimli çalgılar ise kendi arasında iki ana gruba ayrılmakta. Bunlar vurmali ve çarpmalı çalgılardır. Vurmali çalgılar elle ve bagetle çalınmak üzere iki bölüme ayrılırken, çarpmalı çalgılarda tahta ve metal çarpmalı olarak iki bölüme ayrılmaktadır.

Vurmali Çalgılar

- Davul, Debildek, Koz / *Bagetli*
- Def, Darbuka, Koltuk Davulu / *Bagetsiz*

Çarpmalı Çalgılar

- Kaşık, Çalpara / Tahta Çarpmalı
Zil, Zilli Maşa / Metal Çarpmalı (Emnalar, 1998, s. 55-56).

Türk halk müziği içinde yaşadığımız coğrafyanın her köşesinde kendine özgü türleri, çalgıları, tavırları ve ritimleri ile kültürümüz ve yaşam biçimimizi yansıtmaktadır. Kendine özgü özel bir karakteri olan bu müzik

yöreden yöreye ritimsel, makamsal ve çalgısal farklılıklar göstermektedir. Bu zengin yapısal farklılık içinde kullanılan çalgılar bölgesel olarak farklılaşabildiği gibi bazı Türk müziği çalgıları kullanım sahası olarak bütün bölgelere yayılmış bulunmaktadır. Bu çalgılar içinde kullanım sahası en yaygın olan çalgıların biri de bağlama sazıdır. Anadolu halk kültürünün en önemli çalgılarında biri olan bağlamanın Orta Asya kökenli kopuz adı verilen çalgının günümüzdeki karşılığı olduğu kabul gören en yaygın görüştür.

Kopuz ve kopuzdan türeyen sazların ilk ne zaman, nasıl ve ne şekilde ortaya çıktığıyla ilgili kesin bir bilgi olmamakla birlikte konuyla alakalı birçok görüş bulunmaktadır. Konuyla ilgili genel olarak kabul gören ve en yaygın olan fikir aşağıdaki gibidir.

“Esen rüzgârların sazlıklardaki kırık kamışlara çarpmasıyla oluşan ve ilk insanların sevinçli ya da üzüntülü anlarında ortaya çıkardığı seslerin, müzik duygusunun ilk izlerini verdiği kabul edilmektedir. Zamanla bu doğal sesler insanların ilgisini çekmiş ve kamış ile kırıştan çıkan seslerin, ok ve yay kırıştının birbirine sürtünmesiyle oluşan tını keşfedilmiştir. Bu seslerin bilinçli olarak çıkarılmaya başlanması, ilk müziksel formların temelini oluşturmuştur. Avlanma yayındaki ok ve yay kırıştının sürtünmesiyle elde edilen ses yapısına "okluğ" adı verilmiştir. Sonraları, okluğun ucuna su kabağı gibi materyaller eklenerek "ıklığ" adı verilen bir çalgı ortaya çıkmıştır. Bu çalgının su kabağının üst kısmına ince derilerin gerilmesiyle, kırışt tellerinin bu deri üzerinden geçirilmesiyle evrimleşmesi sağlanmış ve ok yerine başka bir yay kullanılmıştır. Bu gelişmeler sonucunda, yaylı ve yaysız (parmakla ya da mızrapla çalınan) telli sazların ataları şekillenmeye başlamıştır. Zaman içinde, "kopuz" adı verilen çalgının gövdesi su kabağı yerine armudi biçimde çeşitli ağaçlardan oyularak yapılmış, üzerine deriler gerilmiş ve çalgı uzun yıllar boyunca kullanılmıştır. Bu süreçte, derinin yerini ağaç gövdesi (ses tablası) almış, at kılı da ses çıkarmada kullanılan materyal olarak kullanılmış, kırışt telleri ise metal tellerle değiştirilmiştir”. (Parlak, 2000, s. 7)

Gazimihâl, “kopuzun geniş bir coğrafyaya yayılmasında Türk akıncılarının önemli bir rol oynadığını vurgulamıştır. Akıncıların, seferleri sırasında gittikleri her bölgeye, gittikleri yerlerdeki halklarla etkileşimde bulunarak onların müzik kültürlerine de nüfuz ettikleri ve bu müziklerin gelişiminde belirgin izler bıraktıkları ifade edilmiştir. Bu izlerin, özellikle Balkan halklarının müziklerinde ve çalgılarında gözlemlenebileceği belirtilmiştir. Gazimihâl, Bulgaristan'da "tamburi bulgari", Slav ülkelerinde "tambura" ve "tamburika", Macaristan'da ise "bracs tamburika" olarak adlandırılan çalgıların, kopuza çok benzer özellikler taşıdığını dile getirmiştir. Ayrıca, Romanya ve Ukrayna'da "kobza" adıyla bilinen çalgının da, günümüz ud çalgısına benzerliğiyle dikkat çektiği ifade edilmiştir. Bu örnekler, kopuzun farklı kültürlerdeki müzikler üzerinde bıraktığı derin etkilerin somut kanıtları olarak ortaya çıkmaktadır”. (Gazimihal & çev: M.S. Ergan, 2002).

Kopuz sazı Anadolu'ya geldikten sonra hem yapısında hem de isimlendirmesinde değişikliklere uğrayarak “saz” ismini almıştır.

Parlak, “kopuz ve benzeri çalgıların, Anadolu'da 17. yüzyıldan itibaren "saz" olarak adlandırılmaya başladığını belirtmiştir. O dönemde eser veren birçok halk şairi, âşık ve ozanın şiirlerinde bu çalgıyı "saz" kelimesiyle ifade ettikleri de vurgulanmıştır. Madeni tellerin kullanılmaya başlanmadan önce kopuzun daha tok ve derin bir sese sahip olduğunu öne süren Parlak, metal tellerin devreye girmesiyle birlikte çalgının sesinin incelediğini ve bu yeni tınıyı halkın sazlık vızıltılarına benzettiğini ifade etmiştir. Bu değişim sonucunda, çalgıya "saz" adı verilmiş ve halk arasında bu şekilde anılmaya başlanmıştır”. (Parlak, 2000).

“Saz isminden sonra yaygın olarak kullanılan bir diğer isim de bağlamadır. Bağlama teriminin dilimize nasıl yerleştiği ve nereden geldiği hususunda kesin bir bilgi verilmemiştir. Bu konuda çeşitli görüşler bulunmasının yanında sapına perde bağlanmasından dolayı “bağlama” ismini aldığı görüşü ağırlık kazanmaktadır”. (Özdek, 2005, s. 17).

“Bağlama çalgısı genel hatlarıyla; mızrapla (tezene) çalınan, üç grup halinde genellikle altı veya yedi telle icra edilen, bünyesinde farklı çalış tekniklerini (yöresel tavırlar) barındıran bir Türk halk çalgısıdır” (Haşhaş, 2013, s. 14),

Bağlama çalgısını oluşturan ana malzeme ağaçtır. Ancak son yıllarda ağaç dışında da çeşitli malzemelerden bağlama üretme girişimleri de bulunmaktadır. Bağlama çalgısı kendi içinde bir aile oluşturabilecek kadar çeşitli ebat ve türlere ayrılrsa da bütün ailenin fiziksel parçalarını oluşturan kısımlar aynıdır.

Haşhaş bu kısımları, bağlama enstrümanı fiziksel yapı olarak, “göğüs (kapak), tekne (ses haznesi, gövde), tuşe (klavye, sap), burgular, perdeler (ses ayraçları), köprüler (eşikler) ve tel yuvası olmak üzere toplam sekiz parçanın birleşiminden oluşmaktadır” (Haşhaş, 2013, s. 14) şeklinde ifade etmiştir.

Bağlama GTHM çalgıları içerisinde telli, mızraplı, tahta kapaklı olan gruba dâhildir. Sosyal grup ve bu grupların ihtiyaçlarına göre çeşitli boy ve çalınış biçimlerinde farklı türlere sahiptir. Konargöçer topluluklarda ve kırsal alanda daha küçük ebatla olan bağlamanın kent merkezlerine gelindikçe boylarının büyüdüğü çalınış biçimlerinin farklılaştığı ve düzenlerinin çeşitlendiği görülmüştür. Yapısı ve çalınışı hakkında kesin bilgilere sahip olduğumuz Bağlama ailesi sazları; meydan sazi, divan sazi, çöğür, bağlama, bozuk, âşık sazi, tambura, cura bağlamadan oluşmaktadır.

Birçok çalgı eğitiminde olduğu gibi bağlama eğitimi de geçmişten bu güne notasız, hafıza belleğine ve meşke dayalı/usta çırak ilişkisiyle sağlanmıştır.

“Meşk belleği yöntemi, yaklaşık dört yüzyıl boyunca Türk müziği eğitiminde temel bir uygulama biçimi olmuştur. Bu yöntemin amacı, müziksel bilgi ve repertuarı bir kuşaktan diğerine aktarmak, böylece müzik kültürünü süreklilik içinde taşımaktır. Bu süreçte nota kullanımına dayalı bir eğitim söz konusu olmamıştır, çünkü o dönemde nota yazımı ve düzeni henüz sistematik bir hale gelmemiştir. Müzik bilgisi, büyük ölçüde bellekte kalacak şekilde aktarılmış ve bu aktarımda meşk yönteminin rolü çok önemli olmuştur. Meşk, o denli köklü ve baskın bir yöntemdir ki, tarihsel olarak çeşitli nota yazım sistemleri denenmiş olmasına rağmen, hiçbirisi uygulamada yerleşik bir hal almayı başaramamıştır. Çünkü müzik uygulayıcıları, notaların yerini hiçbir yazılı düzenin tutamayacağını, meşk ile öğrenilen müziğin bellekteki gücünün çok daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Türk müziği repertuarı, ancak uzun bir öğrenme süreci ve çaba gerektirerek özümsenebilmıştır. Son 90-100 yıl içinde ise Türk müziği repertuarının büyük bir kısmı nota alınmıştır. Meşk yönteminin zaman veya hızla ilgili bir kısıtlaması yoktur; süresi, hızı bireysel bir süreçtir ve tek aracı, güfte (söz) üzerinden yapılan çalışmalardır”. (Gerçek, 2008).

Geçmiş yıllarda bağlama eğitimi, özellikle müzik eğitimi veren kurumların yaygın olmadığı dönemlerde, metodoloji olmadan, notasız sadece usta ve öğrencinin arasında gerçekleşmiştir. Bağlama öğretimi, yıllarca notasız usta-çırak yöntemi ile devam etmiştir. Geçmişte usta-çırak ilişkisi ile yapılan bağlama eğitiminin, Güzel Sanatlar Liselerinde, müzik öğretmeni yetiştiren ve müzik eğitimi veren diğer tüm kurumlarda yapılan bağlama eğitiminin daha basit bir şekli olduğunu söyleyebiliriz.

“Başlangıçta taklit ve model alma (usta-çırak) yoluyla öğrenilen bağlamanın kuramsal anlamda ilk eğitimi, 1960’lı yıllarda İstanbul Aksaray Musiki Cemiyeti’nde bağlama sanatçısı Nida Tüfekçinin bağlama dersleri vermesiyle gerçekleşmiştir” (Kurt, 1989).

“1976 yılında İstanbul’da kurulan Türk Musikisi Devlet Konservatuarı ile 1988 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi bünyesinde açılan Müzik Eğitimi Bölümü, bağlamayı ana çalgı (meslek çalgısı) olarak müzik eğitim programlarına dahil etmiştir. Bu adım, diğer bazı müzik bölümleri tarafından takip edilmiştir. Günümüzde ise üniversitelerin müzik bölümlerinin büyük çoğunluğunda bağlama, öğretim programlarında önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca, mesleki müzik eğitiminin yanı sıra, yaygın eğitim kurumları ve müzik derneklerinde de bağlama öğretimi giderek daha fazla önem kazanmaktadır” (Yener, 2007).

“Uzun bir süre geleneksel bir yöntem olan usta-çırak ilişkisiyle eğitimi ve öğretimi yapılan bağlamanın, zamanla mesleki müzik eğitimi veren kurumlara girmesiyle daha bilimsel/akademik ve metodolojik bir eğitim-öğretim sürecine, girdiği görülmektedir. Bugün gelinen noktada Türk Müziği Devlet Konservatuarları ile birlikte Müzik Eğitimi Anabilim Dalları, Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Liselerin tamamında bağlama eğitimi ve öğretimi yapılmaktadır. Bu doğrultuda bağlama eğitim ve öğretimine yönelik günümüzde birçok çalışma yapılmış, programlar geliştirilmiş farklı yöntem ve teknikler denenmiş ve metot kitapları yazılmıştır” (Kaptan, 2016).

Şimdilerde ülkemizin müzik eğitim kurumlarının birçoğunda sistemli bir şekilde eğitimi verilen bağlama çalgısının seçimi hususunda, öğrenim gören öğrencilere yol göstermesi hedefiyle bu araştırmayı yapmış bulunmaktayız.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada, yükseköğretim kurumu olan Devlet Konservatuarlarında, mesleki çalgı olarak seçilen çalgılardan biri olan bağlama çalgısının tercih sebebinin etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma ilgili faktörleri tespit etmeyi hedeflemesi ve bu çalgıyı seçmek isteyen yükseköğretim öğrencilerine kılavuzluk etmesi bakımından önemli görülmektedir.

3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma sürecinde hem tarama modeli hem de betimsel analiz yöntemi birlikte kullanılmıştır. Sayısal verilerden elde edilen bulguların tanımlanması ve yorumlanmasında ise verilerin araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlendiği betimsel analiz yöntemi tercih edilmiştir (Yıldırım & Şimşek). Araştırmanın evrenini, devlet konservatuvarları, örneklemini ise, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı, Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, Atatürk Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ve İnönü Üniversitesi Devlet Konservatuvarı oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde elde edilen veriler, frekans (f) ve yüzde (%) yöntemiyle çözümlenerek, "SPSS 22" istatistik inceleme programı ile elde edilmiştir. Anlaşılabilirliğin kolaylaştırılması için de veriler çeşitli tablo ve grafiklere dönüştürülmüştür. Araştırma, bağlama çalgısı dersinin aktif olarak yürütüldüğü Devlet Konservatuvarları ile sınırlandırılmıştır.

4. Araştırmanın Problemi

Türk müziğinin sistemli bir şekilde öğretildiği Devlet Konservatuvarlarında eğitim alan öğrenciler, başladıkları dört yıllık eğitim süreçlerinin başında birer çalgı seçmektedirler. Bağlama da bu çalgılardan bir tanesidir. Bu çalgının seçmeler sırasında tercih edilme ya da edilmemesi durumları tarafımızca bir problem olarak görülüp, konservatuvarlarda öğrenci olarak eğitim alan bireylerin bağlama çalgısına yönelik çeşitli tercih sebepleri olumlu ve olumsuz yönleri ile incelenmek istenmiştir. Araştırma neticesinde elde edilecek verilerin bağlama çalgısına yönelik Türk müziği eğitimi veren kurumlarındaki güncel bakış açısına olumlu yönde etki edebileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın alt problemleri aşağıda maddeler halinde sıralanmaktadır:

- 1- Çalgınızı lisan öncesinde tanıma ve icra etme durumunuz nedir?
- 2- Çalgınızı lisans öncesinde tanımış veya icra etmiş olmanızın eğitiminizi olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyor musunuz?
- 3- Türk Halk Müziği türünde müzik dinlemenin bağlama çalgısını seçmenizi olumlu yönde etkilediğini düşünüyor musunuz?
- 4- "Bağlama" enstrümanını seçerken bu enstrüman hakkında genel bir tanıtım yapıldığını düşünüyor musunuz?
- 5- Çalgınızın evrensel bir çalgı olduğunu düşünüyor musunuz?
- 6- Çalgınızın yaşadığınız yörenin müziğinde yaygın olarak kullanılıyor olduğunu düşünüyor musunuz?
- 7- Çalgınız aile bireylerinden bir veya daha fazla kişi tarafından icra ediliyor mu?
- 8- Fiziksel özellikleriniz nedeniyle çalgınızın icrasında problem yaşadığınızı düşünüyor musunuz?
- 9- Çalgınızın fiziksel özellikleri nedeniyle icrada zorluklar yaşadığınızı düşünüyor musunuz?
- 10- Çalgınızın Türkiye'deki kullanım sahasının ve iş olanaklarının geniş olduğunu düşünüyor musunuz?
- 11- Çalgınızın Türkiye'deki müzik türlerinin birçoğuna eşlik edebileceğini düşünüyor musunuz?
- 12- Çalgınızın eğitimi verecek yeterli sayıda eğitici olduğunu düşünüyor musunuz?
- 13- Bağlama eğitiminde internetten faydalanabileceğiniz eğitim materyallerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
- 14- Bağlama hakkında yazılmış eğitim metotlarının yeterli sayıda olduğunu düşünüyor musunuz?
- 15- Bağlama çalgısının Türkiye'deki eğitiminin nitelik bakımından yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
- 16- Tercih ettiğiniz "Bağlama" çalgısının Türkiye'deki makamsal müziğe adaptasyon konusunda problem yaşadığını düşünüyor musunuz? (Akort sistemi, anahtar, koma vs.)
- 17- Çalgınızın Türkiye şartlarında temin edilmesinin zor olduğunu düşünüyor musunuz?
- 18- Çalgınızın bakım ve onarım imkânları bakımından sıkıntı yaşadığınızı düşünüyor musunuz?
- 19- Çalgınızın diğer müzik aletlerine göre daha ucuz olduğunu düşünüyor musunuz?
- 20- Çalgınızın transpoze (göçürme) konusunda icrasının kolay ve yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

5. Bulgular ve yorum

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen bulgular ve bu bulgulara ışığında geliştirilen yorumlar yer almaktadır.

Tablo 1: Cinsiyet değişkenine göre frekans dağılımı

Cinsiyet	f	%
Erkek	78	62,4

Kadın	47	37,6
Total	125	100,0

Araştırmaya katılan örneklemelerin cinsiyet durumlarına yönelik verilerin yer aldığı Tablo 1 incelenecek olursa; yapmış olduğumuz bu çalışmada 78 erkek öğrenci, 47 kadın öğrenci, toplamda 125 öğrenci yer almıştır. Araştırmaya katılımın daha çok erkek örneklemelerden oluştuğu görülmektedir. Mevcut durum aynı zaman da araştırmaya katkı sağlayan müzik bölümlerinin genel cinsiyet durumunu da ortaya koymaktadır.

Tablo 2: Yaş değişkenine göre frekans dağılımı

Yaş	f	%
18-20	28	22,4
21-23	54	43,2
24-26	23	18,4
27-29	9	7,2
30 ve üzeri	11	8,8
Total	125	100,0

Araştırmaya katılan örneklemelerin yaş değişkenine yönelik verilerin yer aldığı Tablo 2 incelendiğinde; araştırmaya katılımın 54 öğrenci ile en fazla 21-23 yaşlar arasında, en az katılımın ise 9 öğrenci ile 27-29 yaşlarda olduğu görülmektedir. 18-20 yaşlar arasında 28 öğrenci çalışmaya katılırken, 24-26 yaşlar arasında 23 öğrenci, 30 ve üzeri yaşlardan da 11 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Tabloda ki mevcut durum araştırmada sınırlandırdığımız lisans düzeyi eğitim veren devlet konservatuvarlarının mevcut yaş dağılımının ağırlıklı olarak 21-23 yaşlar arasında olduğunu göstermektedir.

Tablo 3: Sınıf değişkenine göre frekans dağılımı

Sınıf	f	%
1	38	30
2	47	37,6
3	26	20,8
4	14	11,2
Total	125	100,0

Araştırmaya katılan örneklemelerin sınıf değişkenine yönelik verilerin yer aldığı Tablo 3 incelendiğinde; araştırmaya lisans düzeyindeki tüm sınıflardan katılım sağlanmıştır. Araştırmaya katılımın daha çok 47 kişi ile ikinci sınıftaki örneklemelerden oluştuğu, en az katılımın ise 14 kişi ile dördüncü sınıftaki örneklemelerden oluştuğu görülmektedir. Bunun yanı sıra birinci sınıflardan 38 ve üçüncü sınıflardan 26 örneklem bulunmaktadır.

Tablo 4: Üniversite değişkenine göre frekans dağılımı

Üniversite	f	%
Fırat Üniversitesi	12	9,6

Üniversite	Örneklem	Oran (%)
İnönü Üniversitesi	13	10,4
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	21	16,8
Sakarya Üniversitesi	7	5,6
Atatürk Üniversitesi	27	21,6
Gaziantep Üniversitesi	45	36,0
Total	125	100,0

Tablo 4 incelendiğinde araştırmanın sınırlılıkları içerisinde ki üniversiteler ve bu üniversitelerin araştırmaya katılan örneklemi görülmektedir. Toplamda 6 (altı) üniversitede yapılan bu araştırmaya katılımın en fazla 45 örneklem ile Gaziantep Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarından, en az katılımın ise 7 örneklem ile Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarından olduğu görülmektedir. Fırat Üniversitesi Türk Müziği Konservatuvarından 12 öğrenci, İnönü üniversitesinden 13 öğrenci, Van Yüzüncü yıl üniversitesinden 21 öğrenci ve Atatürk Üniversitesi Devlet Konservatuvarından 27 öğrenci araştırmaya katılım sağlamıştır.

5.1. Birinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 5: Çalgıyı daha önce tanıma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	12	15
ÇOK	16,8	21
ORTA	35,2	44
AZ	23,2	29
HİÇ	12,8	16
TOTAL	100,0	125

Tablo 5'de "Çalgıyı daha önce tanıma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?" sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %12,8'i çalgıyı daha önce tanıma durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %23,2'si az oranda etkilediğini, %35,2'si orta oranda, %16,8'i çok oranda ve %12'si de pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık %88'inin çalgıyı daha önce tanıma durumlarının enstrüman tercihlerini etkilediği görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda çalgıyı daha önce tanıma durumunun bağlama çalgısı seçiminde oldukça etkili olduğunu söylenebilir.

5.2. İkinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 6: Bağlama çalgısını lisans öncesinde tanımış veya icra etmiş olmanızın eğitiminizi olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	32	40
ÇOK	39,2	49
ORTA	20,8	26
AZ	7,2	9
HİÇ	0,8	1
TOTAL	100,0	125

Tablo 6 incelendiğimizde Bağlama çalgısını lisans öncesinde tanımış veya icra etmiş olmanızın eğitiminizi olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyor musunuz? Sorusuna katılımcıların %0,8'i hiç yanıtını verirken, %32'si

pek çok, %39,2'si çok, %20,8'i orta, %7,2'si de az yanıtını vermiştir. Sorumuza katılımcıların neredeyse tamamının olumlu yanıt vermeleri, bağlama çalgısı eğitiminin zor bir süreç olduğu ve çalgıyı lisans öncesinde tanimanın hazır bulunuşluk seviyesini artırıp eğitimi olumlu yönde etkileyeceği görüşünün çoğunluk tarafından düşünülmesi şeklinde yorumlanabiliriz.

5.3. Üçüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 7: Dinlediğiniz müzik türünün bağlama çalgısını tercihinizi ne oranda etkilediğini düşünüyorsunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	44	55
ÇOK	33,6	42
ORTA	15,2	19
AZ	5,6	7
HİÇ	1,6	2
TOTAL	100,0	125

Tablo 7 "Dinlediğiniz müzik türünün bağlama çalgısını tercihinizi ne oranda etkilediğini düşünüyorsunuz?" Sorusuna katılımcılarımızın %1,6'sı hiç yanıtını verirken, %44'ü pek çok, %33,6'sı çok, %15,2'si orta ve %5,6'sı da az yanıtını vermişlerdir. Bu verilerden hareketle dinlenen müzik türünün bağlama çalgısı seçimini doğru orantılı olarak etkilediğini söyleyebiliriz.

5.4. Dördüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 8: "Bağlama" enstrümanını seçerken bu enstrüman hakkında genel bir tanıtım yapıldığını düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	15,2	19
ÇOK	28,8	36
ORTA	29,6	37
AZ	17,6	22
HİÇ	8,8	11
TOTAL	100,0	125

Tablo 8 "Bağlama" enstrümanını seçerken bu enstrüman hakkında genel bir tanıtım yapıldığını düşünüyor musunuz? Sorusuna baktığımızda katılımcıların %15,2'sinin pek çok, %28,8'inin çok, %29,6'sının orta, %17,6'sının az ve %8,8'inin de az yanıtını verdiğini görüyoruz. Tabloda da görüldüğü üzere katılımcıların büyük çoğunluğunun orta, çok ve pek çok seçeneklerini işaretleyerek bağlama enstrümanını seçerken tanıtım yapıp bilgilendirildiklerini görüyoruz.

Ancak bunun yanında toplam 125 kişiden oluşan örneklem grubunun hiç de az sayılmayacak 33 kişinin de az ve hiç yanıtını vererek yeteri kadar bilgilendirilmedikleri görülmektedir. Bu konuda ki eksikliğin, öğrencilerin ilgisi mi ya da sanat kurumunun yetersiz uygulamasından mı kaynaklandığı ayrı bir araştırma konusu olarak ifade edilebilir.

5.5. Beşinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 9: Bağlama çalgısının evrensel bir çalgı olduğunu düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	<u>36</u>	<u>45</u>
ÇOK	29,6	37
ORTA	27,2	34
AZ	6,4	8
HİÇ	0,8	1
TOTAL	100,0	125

Tablo 9 Bağlama çalgısının evrensel bir çalgı olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna, katılımcıların %36'sının pek çok, %29,6'sının çok, %27,2'sinin orta, %6,4'ünün az, %0,8'inin de az yanıtını vererek bağlama çalgısını evrensel bir enstrüman olarak gördüklerini görmekteyiz. Bundan yola çıkarak bağlamanın evrensel bir çalgı olduğunu düşünüyor olmaları katılımcılarımızın bağlama çalgısını seçmelerinde olumlu bir rol oynamıştır şeklinde yorumlayabiliriz.

5.6. Altıncı alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 10: Bağlama çalgısının yaşadığınız yörenin müziğinde yaygın olarak kullanılıyor olduğunu düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	<u>60</u>	<u>75</u>
ÇOK	20	25
ORTA	11,2	14
AZ	6,4	8
HİÇ	2,4	3
TOTAL	100,0	125

Tablo 10 Bağlama çalgısının yaşadığınız yörenin müziğinde yaygın olarak kullanılıyor olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna öğrencilerin %2,4'ünün hiç yanıtını vererek yaşadıkları yörenin müziğinde bağlama çalgısının hiç kullanılmadığını belirtirken, diğer katılımcıların %6,4'ü az, %11,2'si orta, %20'si çok ve %60'ında pek çok yanıtını vererek yaşadıkları yörenin müziğinde bağlama çalgısının büyük oranda kullanıldığını ifade etmişlerdir. Bu verilerden hareketle içinde yaşadığımız çevrenin müzik kültürün enstrüman seçimimizde çok büyük etkisi olduğu yorumunu yapmamız yanlış olmayacaktır.

5.7. Yedinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 11: Çalgınız aile bireylerinden bir veya daha fazla kişi tarafından icra ediliyor mu?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	12	15
ÇOK	12,8	16
ORTA	12	15
AZ	16,8	21
HİÇ	<u>46,4</u>	<u>58</u>
TOTAL	100,0	125

Tablo 11 Çalgınız aile bireylerinden bir veya daha fazla kişi tarafından icra ediliyor mu? Sorusuna katılımcıların % 46,4 ü hiç, % 16,8 i ise az, % 12'si orta, %12,8'i çok ve %12'si de pek çok yanıtını vermişlerdir. Buradan katılımcıların yarısından biraz fazlasının yakın çevresinde bağlama çalgısını icra eden aile bireyinin olmadığını görmekle beraber, Türk kültürü içinde öne çıkmış olan bağlama çalgısının örneklem ailelerinde önemli bir miktarda icra edildiği de görülmektedir.

5.8. Sekizinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 12: Fiziksel özellikleriniz nedeniyle çalgınızın icrasında problem yaşadığınızı düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	4	5
ÇOK	8	10
ORTA	16	20
AZ	19,2	24
HİÇ	52,8	66
TOTAL	100,0	125

Tablo 12 Fiziksel özellikleriniz nedeniyle çalgınızın icrasında problem yaşadığınızı düşünüyor musunuz? Sorusuna katılımcıların % 52,8'i hiç, % 19,2'si ise az, % 16'sı orta, %8'i çok ve %4'ü de pek çok yanıtını vermişlerdir. Bulguları incelediğimizde katılımcıların % 72'sinin fiziksel özellikleri nedeniyle bağlama çalgısının icrasında herhangi bir problem yaşamadıkları ya da az problemler yaşadıkları görülmektedir. Genel anlamda bu olumlu çıkarım, bağlama çalgısı seçimi konusunda öğrencilerin yanlış tercihler yapmadıkları ve akademisyenlerin öğrencilerini fiziksel özelliklerine uygun şekilde yönlendirdikleri şeklinde yorumlanabilir.

5.9. Dokuzuncu alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 13: Çalgınızın fiziksel özellikleri nedeniyle icrada zorluklar yaşadığınızı düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	3,2	4
ÇOK	6,4	8
ORTA	20	25
AZ	19,2	24
HİÇ	51,2	64
TOTAL	100,0	125

Tablo 13 Çalgınızın fiziksel özellikleri nedeniyle icrada zorluklar yaşadığınızı düşünüyor musunuz? Sorusuna örneklem grubunun % 51,2'sinin hiç, % 19,2'sinin az ve % 20'sinin de orta, % 6,4'ünün çok ve %3,2'sinin de pek çok cevabını verdikleri görülmektedir. Bu verilerden hareketle grubumuzun büyük bir çoğunluğunun bağlama çalgısının fiziksel özellikleri nedeniyle sorun yaşamadığını ve yine meslek çalgısı seçimini doğru yönde yaptıklarını söyleyebiliriz.

5.10. Onuncu alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 14: Çalgının Türkiye'deki kullanım sahasının ve iş olanaklarının geniş olduğunu düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	24	30
ÇOK	32	40
ORTA	28	35
AZ	12,8	16
HİÇ	3,2	4
TOTAL	100,0	125

Tablo 14 Çalgının Türkiye'deki kullanım sahasının ve iş olanaklarının geniş olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna örneklem grubunun %24'ünün pek çok, %32'sinin çok, %28'inin orta, %12,8'inin az, %3,2'sinin de az yanıtını verdiğini görmekteyiz. Bu bulgulara göre öğrencilerin %80'inden fazlasının bağlama çalgısının kullanım sahasının tercihlerini etkilediği görülmektedir. Buradan yola çıkarak bulgulardaki olumlu çıkarım ışığında örneklem grubuna göre bağlama çalgısının Türkiye şartlarında kullanım sahasının ve iş olanaklarının geniş olduğunu düşündüklerini görebiliriz.

5.11. On birinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 15: Çalgının Türkiye'deki müzik türlerinin birçoğuna eşlik edebileceğini düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	34,4	43
ÇOK	43,2	54
ORTA	18,4	23
AZ	4	5
HİÇ	0	0
TOTAL	100,0	125

Tablo 15 Çalgının Türkiye'deki müzik türlerinin birçoğuna eşlik edebileceğini düşünüyor musunuz? Sorusuna %34,4' pek çok, %43,2'si çok, %18,4'ü orta ve %4'ü ise az yanıtını vermişlerdir. Az yanıtını veren katılımcı yoktur. Anket verilerimiz ışığında katılımcılarımızın çoğunun bağlama çalgısının Türkiye'deki müzik türlerinin birçoğuna eşlik edebileceğini düşündüklerini görmekteyiz. Bu verilerden hareketle bağlama çalgısının Türkiye'deki müzik türlerinin birçoğunda kullanıldığı yorumuna da ulaşabiliriz.

5.12. On ikinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 16: Çalgının eğitimini verecek yeterli sayıda eğitici olduğunu düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	28,8	36
ÇOK	38,4	48
ORTA	23,2	29
AZ	9,6	12
HİÇ	0	0
TOTAL	100,0	125

Tablo 16 Çalgınızın eğitimi verecek yeterli sayıda eğitici olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna katılımcıların %28,8'inin pek çok, %38,4'ünün çok, %23,2'sinin orta ve %9,6'sını da az cevaplarını verdiklerini görüyoruz. Hiç cevabını veren örneklemimiz bulunmamaktadır. Bu veriler incelendiğinde lisans düzeyinde eğitim veren devlet konservatuarlarında bağlama çalgısı eğitmen sayılarının "çok" düzeyde olduğu görüşünün desteklendiği görülmektedir.

5.13. On üçüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 17: Bağlama eğitiminde internetten faydalanabileceğiniz eğitim materyallerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	15,2	19
ÇOK	32,8	41
ORTA	35,2	44
AZ	15,2	19
HİÇ	1,6	2
TOTAL	100,0	125

Tablo 17 Bağlama eğitiminde internetten faydalanabileceğiniz eğitim materyallerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna katılımcıların %15,2'sinin pek çok, %32,8'inin çok, %35,2 sinin orta, %15,2'sinin az ve %1,6'sının da az yanıtını verdiklerini görüyoruz. Toplam 125 kişiden oluşan örneklem grubumuzun büyük çoğunluğunun internetten faydalanabilecekleri materyal sayısını yeterli görmelerinin yanı sıra, günümüzde dijital veri imkânının çoğalmış olması, insanları eğitim aldıkları alanda bilgiye daha rahat şartlara erişirmekle beraber, öğrenme sürecini de kısaltarak zaman kazandırdığı görülmektedir. Ancak bunun yanında internetteki bu bilgi havuzunun içerisinde birçok bilgi kirliliği de bulunmaktadır. Bu kirlilik yüzünden özellikle enstrüman eğitiminde bir çok öğrenci yanlış kaynak kullanımından dolayı yanlış teknikler öğrenip daha sonra bu yanlışların telafisi için uzun zamanlar harcamaktadırlar. Bu bağlamda yapılacak yeni planlamalar ve doğru kaynak için birliktişilerin yönlendirmeleri ile dijital imkânların artırılmasının çok daha faydalı katkılarının olacağı kanaatindeyiz.

5.14. On dördüncü alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 18: Bağlama hakkında yazılmış eğitim metotlarının yeterli sayıda olduğunu düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	20,8	26
ÇOK	37,6	47
ORTA	28	35
AZ	12	15
HİÇ	1,6	2
TOTAL	100,0	125

Tablo 18 Bağlama hakkında yazılmış eğitim metotlarının yeterli sayıda olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna grubun %20,8'inin pek çok, %37,6'sının çok, %28'inin orta, %12'sinin az ve %1,6'sında hiç yanıtını verdikleri görülmektedir. Tablodan da görüldüğü üzere örneklem grubumuzun büyük çoğunluğunun çok, orta ve pek çok cevaplarını vererek bağlama hakkında yazılmış eğitim metotlarının yeterli sayıda olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

5.15. On beşinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 19: Bağlama çalgısının Türkiye'deki eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	28,8	36
ÇOK	33,6	42
ORTA	29,6	37
AZ	7,2	9
HİÇ	0,8	1
TOTAL	100,0	125

Tablo 19 Bağlama çalgısının Türkiye'deki eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna grubumuz %28,8'inin pek çok, %33,6'sının çok, %29,6'sının orta %7,2'sinin az ve %0,8'inin hiç yanıtını verdikleri görülmektedir. Bu bulgulara göre katılımcıların neredeyse tamamının Türkiye'deki Bağlama eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından yeterli olduğunu düşündüklerini göstermişlerdir. Bu bulgular aynı zamanda bağlama çalgısının akademik camia dışında da yaygın olarak eğitiminin verildiğini göstermesi bakımında da tarafımızca önemli görülmektedir.

5.16. On altıncı alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 20: Tercih ettiğiniz "Bağlama" çalgısının Türkiye'deki makamsal müziğe adaptasyon konusunda problem yaşadığını düşünüyor musunuz? (Akort sistemi, anahtar, koma vs.)

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	7,2	9
ÇOK	15,2	19
ORTA	21,6	27
AZ	21,6	27
HİÇ	34,4	43
TOTAL	100,0	125

Tablo 20 Tercih ettiğiniz "Bağlama" çalgısının Türkiye'deki makamsal müziğe adaptasyon konusunda problem yaşadığını düşünüyor musunuz? (Akort sistemi, anahtar, koma vs.) Sorusuna katılımcıların %34,4'ünün hiç, %21,6'sının az, %21,6'sının orta, %15,2'sinin çok ve %7,2'sinin de pek çok şeklinde cevap verdiğini görmekteyiz. Tablodan da gördüğümüz üzere katılımcılarımızın büyük bir çoğunluğuna göre bağlama çalgısının Türkiye'deki makamsal müziğe adaptasyon konusunda problem yaşamadığını düşündüklerini görmekteyiz.

5.17. On yedinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 21: Çalgınızın Türkiye şartlarında temin edilmesinin zor olduğunu düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	4,8	6
ÇOK	11,2	14
ORTA	16	20
AZ	18,4	23
HİÇ	49,6	62
TOTAL	100,0	125

Tablo 21 Çalgının Türkiye şartlarında temin edilmesinin zor olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusunun grafiğini incelediğimizde örneklem grubumuzun %49,6'sının hiç, %18,4'ünün az, %16'sının orta, %11,2'sinin çok ve %4,8'inin de pek çok cevabını verdiklerini görmekteyiz. Tablodan da anlaşılacağı üzere örneklem grubumuzun %80'inden fazlasının bağlama çalgısını Türkiye şartlarında temin edilmesi zor olmayan bir çalgı aleti olarak düşündüklerini görmekteyiz. Bu verilerden hareketle bağlama çalgısının Türkiye'de üretim ve ulaşılabilirlik oranlarının yüksek olduğu yorumunu da yapabiliriz.

5.18. On sekizinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 22: Çalgının bakım ve onarım imkânları bakımından sıkıntı yaşadığınızı düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	4,8	6
ÇOK	8,8	11
ORTA	20	25
AZ	29,6	37
HİÇ	36,8	46
TOTAL	100,0	125

Tablo 22 Çalgının bakım ve onarım imkânları bakımından sıkıntı yaşadığınızı düşünüyor musunuz? Sorusuna ise örneklem grubumuzun %38,8'inin hiç, %29,6'sının az, %20'sinin orta, %8,8'inin çok ve %4,8'inin de pek çok cevabını verdiklerini görmekteyiz. Örneklem grubunun büyük çoğunluğu hiç, az ve orta yanıtlarını vererek çalgılarının bakım ve onarımı konusunda sıkıntı yaşamadıklarını teyit etmişlerdir. Örneklem grubumuzun verdikleri cevaplardan hareketle Türk kültürünün önemli bir enstrümanı olan bağlama çalgısının üretim, bakım ve onarımını yapan usta sayısının yüksek olduğu yorumunda da bulunabiliriz.

5.19. On dokuzuncu alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 23: Çalgının diğer müzik aletlerine göre daha ucuz olduğunu düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	3,2	4
ÇOK	11,2	14
ORTA	43,2	54
AZ	23,2	29
HİÇ	19,2	24
TOTAL	100,0	125

Tablo 23 Çalgının diğer müzik aletlerine göre daha ucuz olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna örneklem grubumuzun %19,2'sinin hiç, %23,2'sinin az, %43,2'sinin orta, %11,2'sinin çok ve %3,2'sinin de pek çok cevabını verdiklerini görmekteyiz. Sorulara verilen cevapları incelediğimizde katılımcıların büyük çoğunluğunun orta, az ve hiç yanıtı vererek bağlama çalgısının ülkemizde üretim ve satış ağının geniş olmasına rağmen diğer müzik aletlerine göre maliyetli olduğu görüşünü desteklediklerini görmekteyiz.

5.20. Yirminci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 24: Çalgının transpoze (göçürme) konusunda icrasının kolay ve yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	ÖRNEKLEM	
	%	f
PEK ÇOK	16,8	21
ÇOK	12	15
ORTA	<u>52</u>	<u>65</u>
AZ	12	15
HİÇ	7,2	9
TOTAL	100,0	125

Tablo 24 Çalgının transpoze (göçürme) konusunda icrasının kolay ve yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna katılımcıların %16,8'inin pek çok, %12'sinin çok, %52'sinin orta, %12'sinin az ve %7,2'sinin de az yanıtını verdiklerini görüyoruz. Örneklem grubumuzun soruya verdikleri cevapları incelediğimizde katılımcılarımızın büyük bir çoğunluğunun bağlama çalgısını transpoze konusunda icrasının zorluk düzeyinin ve yeterliliğinin "orta" seviyede olduğu görüşünü destekledikleri görmekteyiz.

6. Sonuçlar

- Araştırma verileri incelendiğinde çalgıyı lisans eğitimi öncesinde tanıma durumunun bireysel meslek çalgısı seçiminde oldukça etkili olduğu, bu durumun bireylerin yaşantılarında edindikleri deneyimlerden faydalanarak yabancı olmadıkları tercihlere öncelik verebilmesinden kaynaklanabileceği;
- Bağlama çalgısının mesleki eğitim veren kurumların dışında da eğitiminin yaygın olduğu;
- Halk arasında benimsenmiş ya da unutulmamış çalgılar arasında olduğu;
- Lisans eğitimine başlamadan önce, eğitimi alınmak istenen çalgıların önceden tanınmış veya icra edilmiş olmasının eğitim sürecini olumlu yönde etkileyeceği;
- Dinlenen müzik türü ve enstrüman seçiminin paralellik gösterdiği;
- Anketimize katılan örneklemelerin büyük çoğunluğunun da Türk halk müziği dinlediği;
- Bağlama çalgısının seçiminin yapıldığı lisans eğitim süreci başlangıcında, ilgililer tarafından öğrencilere çalgı aletleriyle alakalı tanıtım ve bilgilendirme yapılmasının ortalama düzeyde olduğu;
- Devlet konservatuarlarında bağlama çalgısını seçen öğrencilerin çoğunluk olarak bağlama çalgısını evrensel bir müzik aleti olarak gördükleri;
- Öğrencilerin %90'ından fazlasının yaşadıkları yörelerin müziğinde bağlama çalgısının kullanılıyor olması, bağlama sazının yöresel etkilerinin ağır basarak bu çalgının seçimini etkilediği ve buradan hareketle meslek çalgısı tercihinde öğrencilerin kendi kültürlerine yakın gördükleri ve önceki yaşantılarında etkilendikleri müzik aletlerini tercih etme yolunda eğilim gösterdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Grubun %53,6'lık bir kısmının aile bireyleri tarafından bağlama çalgısının az ya da çok icra edilmesinin Türk müziğinin gelecek nesillere aktarılmasında çok büyük önem taşıyan Âşıklık geleneği ve usta-çırak ilişkisinin yansımalarının günümüzde halen daha işlevselliğini koruduğu;
- Araştırma örneklemelerinin büyük bir çoğunluğunun fiziksel özelliklerini dikkate alarak bağlama çalgısını tercih ettiği ve çalgılarını icra ederken herhangi fiziksel bir problem yaşamadığı;
- Araştırma örneklemelerinin büyük bir çoğunluğunun bağlama çalgısının fiziksel özellikleri bakımından icrada herhangi bir zorluk yaşamadıkları;
- Örneklem grubunun büyük bölümünün bağlama çalgısının kullanım sahası ve iş olanaklarının geniş olduğunu düşündükleri için bu çalgıyı seçtikleri;
- Devlet konservatuarlarında eğitimi verilen bağlama çalgısının genel olarak ülkemizdeki müzik türlerinin birçoğuna eşlik edebileceği;
- Devlet konservatuarlarında bağlama çalgısının eğitmen sayısı bakımından çok olduğu;
- Devlet konservatuarlarında bağlama eğitimi alan öğrencilerin internetten faydalanılabilecek eğitim materyallerinin yeterli olduğunu düşündükleri;
- Bağlama eğitiminde de yazılmış birçok metodun olduğu;

- Bağlama çalgısının Türkiye'deki eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından yeterli olduğu, bağlama eğitiminin akademik camia dışında da yaygın olarak verildiği ve bu eğitimi veren eğitimcilerin nitelik bakımından yeterli olduğu;
- Örneklem grubumuzun yaklaşık %80'i bağlama çalgısının Türkiye'deki makamsal müziğe adaptasyon konusunda problem yaşamadığını, buna karşın grubun %20'sinin de tam tersi adaptasyon konusunda problemler yaşadığını düşündükleri;
- Bağlama çalgısının Türkiye şartlarında temin edilmesinin zor olmayan bir çalgı aleti olduğu;
- Örneklem grubumuzun yaklaşık %90'ının bağlama çalgılarının bakımı ve onarımı bakımından sıkıntı yaşamadıkları;
- Ülkemizde bağlama çalgısının ortalamanın üzerinde bir maliyetinin olduğu;
- Bağlama çalgısının transpoze (göçürme) konusunda icrasının orta düzeyde kolay ve yeterli olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

7. Öneriler

Yukarıdaki sonuçlar ışığında aşağıdaki önerileri vermek mümkündür.

- Yapılan araştırmalar, bireylerin tercih yaparken önceki deneyimlerine büyük önem verdiklerini göstermektedir. Bu durum, enstrüman seçiminde de açık bir şekilde gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin lisans öncesi dönemde bağlama çalgısını tanımaları ve bu enstrümanı tercih etmeye teşvik edilmeleri önemlidir. Bunun için çeşitli müzik eğitim merkezleri, gençlik merkezleri, musiki cemiyetleri, güzel sanatlar liseleri gibi kurum ve kuruluşlara yönlendirme çalışmaları yapılabilir. Ayrıca, lisans öncesinde bağlama çalgısının doğru ve güvenilir kaynaklardan öğretilmesi, öğrencilerin enstrümana karşı olan hazır bulunuşluk seviyelerini artıracaktır. Bu gelişme, aynı zamanda öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkileyecektir.
- Türk halk müziğinin temel enstrümanlarından biri olan bağlama çalgısının bireysel olarak tercih edilmesini teşvik etmek amacıyla, çeşitli medya platformları (radyo, televizyon, sosyal medya vb.) aracılığıyla Türk halk müziği yayınlarının yaygınlaştırılması ve desteklenmesi önemlidir. Bu tür yayınlar, bağlamanın tanıtılmasına ve halk müziğine olan ilgiyi artırmaya katkı sağlayacaktır.
- Lisans eğitiminin başlama aşamasında, ilgili akademisyenler tarafından öğrencilere bağlama çalgısının tanıtımına yönelik genel veya detaylı bir bilgilendirme yapılmalıdır. Bu süreçte, müfredat hakkında öğrencilere kapsamlı bir bilgi verilerek, akıllarında oluşabilecek soru işaretlerinin giderilmesi sağlanmalı ve çalgı seçimi süreci bu doğrultuda şekillendirilmelidir.
- Bağlama, bir halk çalgısı olmanın ötesinde, evrensel bir enstrüman haline gelebilmesi için lisans eğitimi sürecinde Türk halk müziğinin temelleri ve yöresel tavırları öğrencilere kapsamlı bir şekilde aktarılmalıdır. Eğitimin sonunda, bağlama için yazılmış özgün eserler ve denemeler akademisyenler tarafından öğrencilere sunularak, çalgının ifade olanakları genişletilmeye çalışılabilir. Ayrıca, öğrenciler, kendi teknik bestelerini yapma konusunda teşvik edilerek, bağlamanın müzikal sınırlarını keşfetmeleri ve yaratıcı katkılarda bulunmaları sağlanabilir. Bu yaklaşım, bağlamanın evrensel bir enstrüman olarak kabul görmesine önemli bir katkı sağlayacaktır.
- İcracının ve çalgının fiziksel özelliklerinin birbirine uygun olması, icracının performansı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda, bağlama çalgısını tercih eden öğrencilerin fiziksel yapıları dikkate alınarak, en uygun bağlama ölçülerinin belirlenmesi önemlidir. Öğretmenler, öğrencilerin beden yapılarına en uygun enstrümanı seçmeleri konusunda rehberlik ederek, doğru bağlama seçiminde yönlendirmelerde bulunabilirler. Bu yaklaşım, öğrencilerin enstrümanla daha verimli bir ilişki kurmalarını ve performanslarını artırmalarını sağlayacaktır.
- Günümüz teknolojisinin sunduğu imkanlar sayesinde bilgiye erişim süreci hızlanmış olsa da, bu gelişmeler aynı zamanda bilgi kirliliğini de beraberinde getirmiştir. Eğitimci yeterliliğine ve uzmanlık alanına sahip olmayan birçok bağlama icracısı, internet aracılığıyla geniş kitlelere ulaşmakta ve teknik ya da teorik açıdan yanlış bilgileri paylaşılabilmektedir. Bu tür yanlış yönlendirmelerin önüne geçmek amacıyla, üniversitelerde bağlama eğitimi veren tüm akademisyenler, ortak bir projeye dijital bir bilgi havuzu oluşturabilirler. Bu platform, bağlama çalgısını öğrenmek isteyen bireylerin doğru ve güvenilir kaynaklardan faydalanmalarını sağlayacaktır. Ayrıca, böyle bir uygulama, öğrencilere farklı yorumları ve yaklaşımları dinleme fırsatı sunarak, kendi müzikal tarzlarını geliştirmelerine katkıda bulunabilir. Bu sayede, bağlama eğitimine dair daha sağlam temeller atılabilir ve bilgi paylaşımı daha etkili hale getirilebilir.

- Klasik bağlama düzeninde bir oktavlık ses aralığında 17 ses bulunmakta olup, bu 17'li perde sistemi, transpoze işlemleri ve bazı klasik Türk sanat müziği çalgılarının yoğun olarak kullanıldığı belirli yörelerde, özellikle hüzzam, segâh, rast, sabâ gibi makamların icrasında yetersiz kalabilmektedir. Bu eksiklik, bağlamadaki perde sayısının artırılmasıyla kısmen giderilebilir ve böylece bağlama çalgısının daha az kullanıldığı bu yörelerde, enstrümanın daha etkin bir şekilde icra edilmesi sağlanarak kullanım alanı genişletilebilir. Bu düzenleme, bağlamanın teknik açıdan gelişmesine ve farklı müzikal bağlamlarda daha geniş bir repertuarla kullanılmasına olanak tanıyacaktır.

Kaynakça

- Çoğulu, T. (2011). Klasik Gitar İçin Yapılmış Türkü Düzenlemelerinde ve Bestelerinde Bağlama Alım Teknikleri. Folklor Edebiyat Dergisi, 153-165.
- Emnalar, A. (1998). Tüm Yönleriyle Türk Halk Müziği Ve Nazariyatı, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Gazimihal, M., & çev: M.S. Ergan, A. A. (2002). Anadolu Türküleri ve Musiki İstikbalimiz.
- Gerçek, İ. H. (2008). Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Meşk Sisteminden Notalı Eğitim Sistemine Geçişle İlgili Bazı Düşünceler. A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 151-158.
- Haşhaş, S. (2013). Bağlama Eğitiminde Bağlama Tutuş, Mızrap Tutuş-Vuruş Yönlerinin Yeri ve Önemi Üzerine Bir İnceleme.
- İmik, Ü. (2020). "Sosyal, Kültürel, Tarihi ve Coğrafik İçerikleriyle" TÜRKÜLERİMİZ, Akademisyen Kitabevi A.Ş. , Yenişehir / Ankara.
- Kurt, İ. (1989). Bağlamada Düzen ve Pozisyon. İstanbul: Pan Yayınları.
- Özdek, A. (2005). Bağlama'nın İlköğretim II.Kademe Sınıflarındaki Müzik Eğitiminde Kullanımına Yönelik Bir Çalışma, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Anabilim.
- Parlak, E. (2000). Türkiye'de El İle (Şelpe) Bağlama Çalma Geleneği ve Çalış.
- Taraç, B. (1988). Ege Bölgesi'nde Yaşayan Halk Müziği Ezgileri. İzmir: EÜ Devlet Türk Müsikisi Konservatuarı Yayınları.
- Yener, S. (2007). Geçmişten Geleceğe Bağlama. Halk Müziğinde Çalgılar (s. 694-705). Kocaeli: Motif Vakfı Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (tarih yok). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6. baskı). 224. Ankara: Seçkin Yayıncılık.